

درمان اعتیاد با دو رویکرد

اهداف درمان اعتیاد

با در نظر گرفتن وضعیت و شرایط فرد معتاد، می‌توان اصول زیر را به‌عنوان اهداف درمانی مشخص کرد:

- ۱- رسیدن به زندگی عاری از مصرف مواد.
- ۲- افزایش انگیزه بیمار برای حفظ پرهیز.
- ۳- حذف رفتارهای ضداجتماعی بیمار و بهبود روابط اجتماعی او.
- ۴- کمک به ارتقاء عملکردهای متنوع و مختلف فرد در زندگی.
- ۵- رسیدن به مطلوب‌ترین حالت بدنی از نظر طبی (سعی در بهبود عملکرد سیستم‌های مختلف بدن که در طی دوران اعتیاد آسیب دیده‌اند).
- ۶- شناسایی و درمان اختلال‌های روان‌پزشکی در فرد.
- ۷- بهبود روابط بیمار با افراد فامیل، دوستان و اطرافیان.
- ۸- بهبود دوباره عملکرد حرفه‌ای فرد در جامعه.
- ۹- بالا بردن ارزش‌های معنوی برای

پرهیز کامل

و

کاهش آسیب

* دکتر سعید صفاتیان

بیمار.

۱۰- کسب مهارت‌های لازم در مواجهه با مشکلات زندگی برای مقاومت در برابر وسوسه مصرف مواد.

۱۱- حل کردن مشکلات بی‌خانمانی برای بیماران بی‌خانمان.

۱۲- کسب ظرفیت‌های لازم برای رشد و بلوغ شخصیتی.

۱۳- پیشگیری از عود اعتیاد.

اهداف اصلی درمان

به‌طور کلی، رویکردهای درمانی را می‌توان به دو دسته بزرگ تقسیم کرد که عبارت‌اند از:

۱- پرهیز کامل و دستیابی به زندگی عاری از مواد.

۲- کاهش آسیب‌ها و عوارض ناشی از اعتیاد.

براساس انتخاب یکی از دو رویکرد، با توجه به شرایط بیمار و توافق با وی بعد از مصاحبه انگیزشی، می‌توان اهداف درمان را تحقق بخشید. به‌عنوان مثال، در درمان با متادون، در صورتی که رویکرد ما پرهیز کامل باشد، با کاهش تدریجی دوز متادون و قطع آن (سم‌زدایی)، بیمار را به زندگی عاری از مواد می‌رسانیم، ولی در صورتی که رویکرد ما کاهش عوارض اعتیاد در فرد باشد، بیمار را روی درمان

نگهدارنده با متادون قرار می‌دهیم و دوز آن را آنقدر بالا می‌بریم که بیمار وسوسه مصرف مواد دیگر را نداشته باشد و این درمان نگهدارنده را تا هر وقت بیمار بخواهد ادامه می‌دهیم. در واقع، در کاهش عوارض اعتیاد، به بیمار می‌گوییم که به‌طور مثال، به‌جای تزریق هروئین که می‌تواند باعث بروز بیماری‌هایی نظیر ایدز و هپاتیت شود، و عملکرد شخصی و اجتماعی او را مختل کند، او می‌تواند تحت درمان نگهدارنده با متادون خوراکی به مقداری که وسوسه‌اش را از بین ببرد، قرار گیرد و این درمان تا هر وقت او بخواهد ادامه خواهد یافت. در رویکرد کاهش

آسیب، و عوارض اعتیاد می‌توانیم برای کسانی که حتی حاضر نیستند تزریق هروئین را کنار بگذارند، سرنگ یک‌بار مصرف به‌طور رایگان تهیه کنیم و در عین حال، عوارض استفاده از سرنگ را گوشزد کنیم. این کار دست‌کم از شیوع بیماری‌هایی نظیر ایدز و هپاتیت پیشگیری می‌کند.

شایان ذکر است، باید در حین اقدام‌های کاهش آسیب، با بیمار مصاحبه انگیزشی صورت گیرد تا در صورت ایجاد انگیزه لازم، فرد وارد درمان با هدف پرهیز کامل شود.

اهداف فرعی درمان

باید بدانیم، هدف اصلی درمان، پاکي کامل یا کاهش آسیب است، ولی علاوه بر این دو هدف، اهداف دیگری نیز باید برای بیمار انتخاب شود که زیرگروه این دو هدف هستند. به‌طور مثال، در صورتی که هدف پاکي کامل باشد، رسیدن به زندگی عاری از مصرف مواد، افزایش انگیزه برای حفظ پرهیز و پیشگیری از عود اعتیاد، هدف‌های فرعی‌تر هستند و برای هدف پیشگیری از عود اعتیاد برحسب خصوصیت‌ها و شرایط بیمار، می‌توانیم اهداف فرعی‌تری را در نظر بگیریم.

در صورت وجود رفتارهای ضداجتماعی در بیمار و نداشتن دوست، حذف رفتارهای ضد اجتماعی بیمار و بهبود شرایط اجتماعی او، شناسایی و

درمان اختلال‌های روان‌پزشکی، بهبود روابط با افراد فامیل یا دوستان، کسب ظرفیت‌های لازم برای رشد و بلوغ شخصیت، تقویت مهارت ارتباطی و ابراز وجود، از جمله اهداف فرعی، ولی مهم برای درمان اعتیاد هستند.

اگر هدف از درمان، کاهش آسیب باشد و بیمار به‌طور مثال، افسردگی و کمردرد شدید داشته باشد، از خانواده طرد شده باشد و بیکار نیز باشد، اهداف فرعی درمان، شناسایی و درمان اختلال‌های روان‌پزشکی، رسیدن به مطلوب‌ترین حالت بدنی از نظر طبسی، کمک به ارتقاء عملکردهای متنوع در زندگی، بهبود روابط با خانواده، بهبود عملکرد حرفه‌ای در جامعه و کسب مهارت‌های لازم در مواجهه با زندگی و مقاومت در برابر وسوسه‌های مصرف مواد، را می‌توان اهداف فرعی درمان دانست.

علاوه بر موارد ذکر شده، یکی دیگر از اهداف فرعی درمان اعتیاد، بالا بردن ارزش‌های معنوی بیمار است. افزایش ارزش‌های معنوی در بیمار باعث می‌شود او مراحل درمان را بهتر طی کند و هدف اصلی درمان آسان‌تر محقق شود.